

Strandskinnlaven (*Leptogium rivulare*) är en bladlav med cyanobakterier som algkomponent i bålen. Loberna är omkring 0,5–1 cm breda, rundade till något avlånga och storleken på bålen blir 0,7–3,5 cm. Bålarna kan växa tätt samman och totalt täcka fler kvadratdecimeter. I torrt tillstånd är bålen tunn och blågrå till färgen och ytan är i stort sett slät. I fuktigt tillstånd mörknar ytan betydligt och blir ojämnt skrynkad. På bålen, särskilt i dess centrum, sitter apothecier (fruktkroppar) med en ljus rödaktig till gulbrun skiva. Skivan är 0,4–0,6 mm, föga välvd, till en början med tydlig ljus kant och smal bas.

Var finns strandskinnlaven?

Laven påträffas huvudsakligen i *svämskogar*, dvs. strandlövsskogar som regelbundet översvämmas av långsamt flytande älvar, åar eller bäckar, samt vid glupar och vätar. Helst ska lokalen vara översvämmad minst 30 dygn per år. Svämskogarna kan bestå av enbart asp eller av blandlövskog med inslag av ek. Laven kan även uppträda i strandnära videsnår.

I Sverige växer strandskinnlaven längst ned på stambaser av asp, gråvide och klibbal. Även på optimala lokaler förekommer arten ofta på bara något fåtal träd. Sällsynt kan den även växa på stenar i vattnet eller i strandzonen.

Sällsynt i världen!

I Sverige är strandskinnlaven klassad som Starkt hotad (EN). Den är känd från Nordamerika, Norden, Baltikum och Ryssland och är upptagen på nationella rödlistor i Finland, Kanada, Estland och Ryssland.

Strandskinnlavens huvudsakliga livsmiljö ingår i EU:s habitatdirektiv (92/43/EEG), vilket innebär att en viss mängd av denna naturtyp skyddas inom nätverket Natura 2000.

Svämskog

Svämlövskogar är en av de artrikaste skogstyperna i vårt land. Den är sällsynt, men känns lätt igen. Eftersom vissa vanliga trädslavar inte klarar att dränkas av vatten växer de på stammen ovanför den genomsnittliga högvattennivån. På bilden överst till höger bildas denna tydliga gräns av den ljusa blemlaven *Phlyctis argena*. Blåslaven *Hypogymnia physodes* uppvisar liknande mönster. Även yngre svämskog med täta videsnår är bra miljöer för strandskinnlaven. Här kan arten dock vara svår att hitta (ovan).

Hot

Dämningar och vattenregleringar som ändrar eller minskar de naturliga vattenståndsfluktationerna är det i särklass allvarligaste hotet mot strandskinnlaven. Den dynamik som naturliga översvämningar skapar är lika viktig för faunan och floran längs vattendrag och sjöstränder som elden är för skogens dynamik. Andra allvarliga hot är vedtäkt, liksom traditionella skogsbruksåtgärder i strandlövskogar.

I Sverige är strandskinnlaven känd från 15 aktuella växtplatser. De flesta lokalerna finns efter Dalälvens nedre delar. Det finns endast en känd lokal i Östergötland, vid Svartån, Boxholms kommun.

Vad du som är markägare kan göra:

- ◆ Undvik siktröjningar intill vägar som berör videbuskage eller annan lövskog längs stränder som översvämmas årligen.
- ◆ Avverka inga lövträd. Spara bredast möjliga zon mot vatten. Särskilt viktiga är låglänta partier.
- ◆ Kontakta länsstyrelsen om du har gammal lövsvämskog och vet eller misstänker att strandskinnlaven finns på din mark!
- ◆ Dessa åtgärder kommer även att gynna andra rödlistade och sällsynta arter, som till exempel hårklomossan *Dichelyma capillaceum*.

Läs mer!

ArtDatabanken: Artfakta
Leptogium rivulare –
strandskinnlav:
www.artdata.slu.se

Länsstyrelserna: www.lst.se

Naturvårdsverket:
Åtgärdsprogram för
strandskinnlav: www.naturvardsvverket.se/bokhandel

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Informationsbladet är gjort efter original från
Länsstyrelsen Dalarnas län

Kontaktperson Kjell Antonsson
Besöksadress Östgötagatan 3
Postadress 581 86 Linköping
Telefon 013 - 19 60 00
Hemsida <http://www.e.lst.se>

Foto Janolof Hermansson
Text Janolof Hermansson, Tomas Ljung

Åtgärdsprogram
för hotade arter